

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ ПАНАИРЪТ

chitanka.info

На сестра ми Донка

Събужда те някаква далечна мелодия, отваряш очи — и веднага примижаваш: в стаята играят големи слънчеви зайчета. Завесата на прозореца леко се полюлява и вълни от сутринна свежест идат заедно с песента: камбаните на целия град радостно ликуват в това априлско утро. Още не можеш да разбереш де си. Но когато надзърнеш през прозореца и видиш отсреща куршуменото кубе на градския часовник, черния циферблат с големи жълти стрели, когато съзреш желязната църковна ограда с наредените отвън табли симид и захарни петлета — някаква тръпка изведнъж свива сърцето ти. Това е твоят град, който те приветствува, тебе, късен пътник, гостенин само за един ден.

Празнична глъчка се носи из улицата. Откъм къдравия хълм насреща иде мирис на люляк. Из църквата бавно излизат благочинни семейства с върбови клонки в ръце, повели пременени момченца и момиченца. Днес е Връбница, тихият празник на пролетта. Всичко е останало същото — и баирите, и църквата, и мраморната чешма на ъгъла, и богомолците... Само ти, далечен и чужд, гледаш от стаята на хотела над всичко и тръпнеш: рамката на прозореца затваря някаква стара, позната щампа, дето всички фигури внезапно са оживели и сега тържествено излизат на площада.

Те се насочват и тълпят към каменливата уличка, стегната от ниски стрехи и ковани порти, кацнали по тях пременени селянки. Яхнал гол кон, бърза нататък и снажен циганин и пембеният елек се хили сред празничната сутрин.

При ъгъла на старата джамия уличката изведнъж се излива в море от блясък, хора и глъч. Това е панаирът. Това е Празникът, първото шумно тържество на тоя свят след дългия сън през зимата. Една огромна, разлята и размърдана маса от градски и селски облекла, една лудешка радостна какофония от звуци, един облак от златен прах, мирис на зюмбюл, на мента и бергамот. Големи алени чадъри на лимонададжии, с блеснали като едри топази и рубини стъкла шербет; върбови пищялки и хлопот на козарски звънци; пукот на капсули при опитвача на силите — снажен юнак с черен перчем и разпасан пояс

мята презглава дървения чук; един орган, който хрипти и пъшка на естрадата при „Паноптикума“ с „Живата египетска царица Клеопатра“; пременени селски невести, хванати за ръце, с тежки нанизии от сребърни пари, с перушини по главите, като американски индийци; барабан, който удря внезапно в палатката-стрелбище; купища захарпамук по масите за лотария; рев на загубени деца и мекият глас на кавали, опитвани при троянските сергии; гроздове пъстри балончета, вързани с конец и раздвижени; гръмките покани на атлета от „Български борец“, който обещава „пет хиляди лева на оня, който го победи“ — и на еквилибристиката в синьо трико, която праща въздушни целувки; загадъчната усмивка на „жената-риба“, зелена — върху жълтото платно на бараката; ужасният рев на „морското чудовище тюлен“... и беззвучният, остър, сребърен смях на слънцето, спряно в чистото небе...

Гъстите вълни на тълпата се разливат и подплисват до хладната сянка на магазините в просторната чаршия. Железните кепенци са заключени, но вратите — отворени и от полумрака извътре лъха мирис на солена риба, гиритски сапун, стафиди и мастика. До вратите са наседали старите, със зетьове и снахи, и се черпят с бяло сладко, потопено в студена кладенчова вода. Тук е тихият ъгъл на панаира. Разстлал сив козях на земята, стар каракачанин, излегнат и запушил кехлибарено цигаре, продава върви мъниста, железни пръстени и кръстчета с билюр, през който се вижда Божигроб. До него — същият някогашен пътуващ книжар е изложил неизменната си стока: „Ферхад и Ширин“, „Иван Царевич и сивият вълк“, картините с лунни дворци, „Отело — африканският мавър“, „Стълбата на живота“.

Внезапно от другия край на чаршията гръмва музика: там е разположил своя шатър циркът „Тореадор“. Множеството се вълнува, всички се устремяват нататък. След малко шумна процесия разцепва човешкия мравуняк: авангард от босоноги дечурлига, после — пет музиканти, сериозни и бързи, с оглушителни тъпани, след тях — белосан клоун с пробит цилиндър, яхнал наопаки едно магаре, после — два коня, водени от ездачи в окъсани ливреи, и накрай — на малко пони едно джудже с висока табела „Тореадор — цирк с 50 артисти, 30 коня и собствен оркестър“. „Тореадор“ прави своето тържествено излизане из града! Публиката е очарована, тълпата хуква след тях, напразно атлетът и еквилибристиката канят и крещят от естрадата. След

малко шествието се връща все така самоуверено и потъва зад раздвоената завеса на цирка. Градският часовник бие дванайсет и над стрехите се носи непрекъснато радостно жужене.

Когато градът остава назад и напреде се простре пак белият път, над полето с вечерни сенки още дълго се носи златистото видение на тоя радостен ден. Един рядък, откъснат от другите ден. Един празничен ден, когато сърцето иска да заключи цялата вселена в една-едничка гънка на земята и да се стопи в простата радост на последната хижа. Когато животът показва само своето усмихнато лице и сърцето забравя, че животът не е еднолик. Файтонът меко се търкаля по прашния път, слънцето залязва. Спираме за малко при ханчето до моста на реката. Наблизо спокойно бучи воденичен яз, проскързва волска кола към селото. Реката леко подплисва под върбите, хоризонтът почервенява. Тук-там се обаждат щурци. Отсреща са разпръснали шатри катунари и спънатите коне дрънкат букаите.

Откъм воденицата пристигат двамина цигани, повели със синджири, единът — рошаво мече, другият — маймуна. Очевидно връщат се от града. Без покана те спират насреща, изваждат по една гъдулка и командуват: „Але, хоп, Кара Кольо!“ „Прави здрасти, Марко!“ През двете ноздри на мечката е прокарана халка, скачена с верига за крака, и когато животното се изправя на два крака, веригата дърпа халката през ноздрите — и то мъчително пъшка при всяко движение. Маймуната скача под скърцащата песен на гъдулката, от време на време извърща глава и тогава се вижда — вкопчена за космите на гърдите ѝ — мъничка рожба, която тя е прикътала на най-безопасно място. И в очите на тия пленени зверове, доставяли цял ден радост на хората, блести тъмен пламък на човешко страдание...

В здрача на падналата нощ ти поемаш отново своя стръмен път. Ти бързаш да отминеш и забравиш. Ти търсиш в сърцето си ведрата утринна радост, но напразно. Животът показва своето второ лице и оставя в устата ти тръпчивия вкус на пепел.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.